
Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

I kwartał 2017 r.

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

I kwartał 2017 r.

Podsumowanie wyników ankiety

Kredyty dla przedsiębiorstw

Polityka kredytowa: niewielkie zaostrzenie kryteriów; pojedyncze banki podwyższyły pozaodsetkowe koszty kredytu.

Popyt na kredyt: spadek popytu w segmencie kredytów długoterminowych, brak zmian popytu w przypadku kredytów krótkoterminowych.

Oczekiwania na I kwartał 2017 r.: kontynuacja zaostrzania kryteriów polityki kredytowej; wzrost popytu w segmencie kredytów długoterminowych dla dużych przedsiębiorstw oraz kredytów krótkoterminowych dla MSP.

Do zaostrzenia polityki kredytowej przez część banków przyczynił się wzrost ryzyka związanego z kredytowaniem podmiotów z niektórych branż. Spadek popytu na kredyty długoterminowe był spowodowany mniejszym zapotrzebowaniem na finansowanie inwestycji.

Kredyty mieszkaniowe

Polityka kredytowa: pojedyncze banki złagodziły kryteria udzielania kredytów oraz obniżyły koszty pozaodsetkowe kredytu.

Popyt na kredyt: wzrost popytu.

Oczekiwania na I kwartał 2017 r.: zaostrzenie polityki kredytowej; istotny wzrost popytu.

Banki po raz pierwszy od połowy 2015 r. złagodziły kryteria przyznawania kredytów mieszkaniowych. W IV kwartale 2016 r. ankietowane banki odczuły wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe po półrocznym okresie spadku. Główną przyczyną wzrostu popytu w opinii banków było zbliżające się wejście w życie nowych zapisów Rekomendacji S dotyczących podniesienia wysokości wkładu własnego kredytobiorcy.

Kredyty konsumpcyjne

Polityka kredytowa: niewielkie zaostrzenie kryteriów polityki kredytowej, obniżenie maksymalnej kwoty kredytu.

Popyt na kredyt: niewielki spadek popytu.

Oczekiwania na I kwartał 2017 r.: brak istotnych zmian polityki kredytowej i popytu.

Od połowy 2016 r. pojedyncze banki zaostrzają kryteria udzielania kredytów konsumpcyjnych. W IV kwartale 2016 r. - po raz drugi od ponad trzech lat - banki zaobserwowały spadek popytu na kredyty konsumpcyjne.

Wstęp

Celem ankiety jest określenie kierunku zmian polityki kredytowej, tj. kryteriów i warunków udzielania kredytów, a także zmian popytu na kredyty w polskim systemie bankowym. Kryteria udzielania kredytów są rozumiane jako ustalone przez bank minimalne standardy zdolności kredytowej, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby uzyskać kredyt. Warunki udzielania kredytów są to cechy umowy kredytu uzgadniane przez bank i kredytobiorcę, w tym marża odsetkowa, pozaodsetkowe koszty kredytu, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenia i maksymalny okres kredytowania.

Ankieta została skierowana do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Uzyskane odpowiedzi mogą nie uwzględniać stanowiska innych pionów banku niż pion kredytowy. Ankieta została przeprowadzona na przełomie grudnia 2016 r. i stycznia 2017 r. wśród 27 banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi około 88%.

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi oraz procentu netto, czyli różnicy między strukturami obrazującymi przeciwne tendencje. Zgodnie z przyjętą metodyką, słowa określające ilość (większość, połowa, znaczący, istotny odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywnością większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

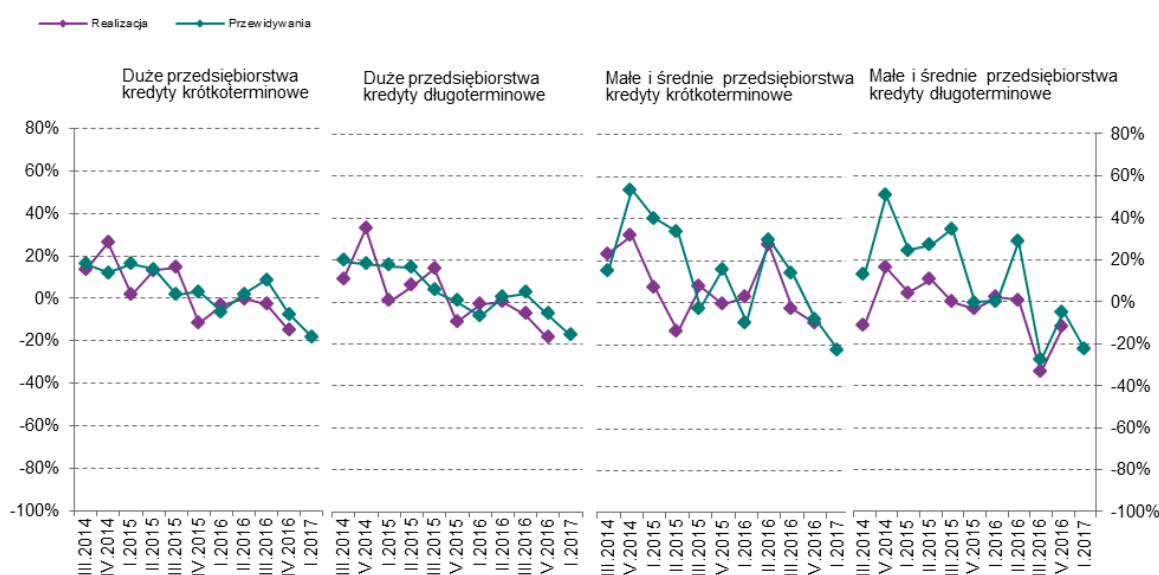
Jeżeli nie zaznaczono inaczej, przytaczane w tekście liczby, oznaczające banki raportujące daną zmianę polityki kredytowej bądź popytu na kredyt, odnoszą się do procentu netto.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w IV kwartale 2016 r., jak również przewidywania banków na I kwartał 2017 r.

Kredyty dla przedsiębiorstw

W IV kwartale 2016 r. banki w niewielkim stopniu zaostrzyły kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw (zob. wykres 1). W przypadku kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw zaostwienie polityki kredytowej było mniejsze niż w segmencie kredytów dla dużych przedsiębiorstw.

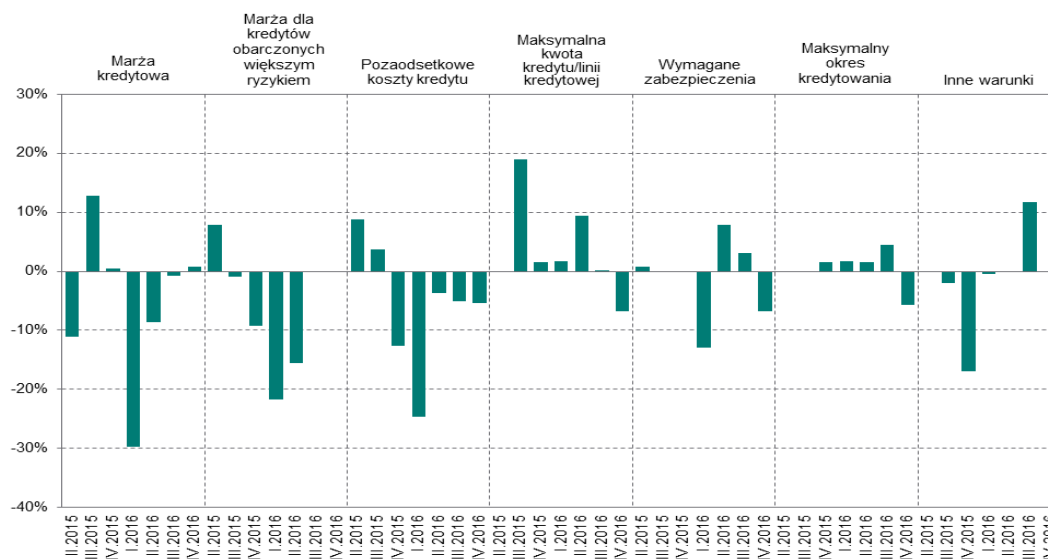
Wykres 1. Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Uwaga: wykresy zawarte w niniejszym opracowaniu przedstawiają procent netto. Dodatnią wartość procentu netto należy interpretować jako złagodzenie polityki kredytowej lub wzrost popytu na kredyty, a ujemną wartość procentu netto – jako zaostwienie polityki kredytowej lub spadek popytu na kredyty. Szczegółowy opis metodyki obliczeń zawiera Załącznik 1.

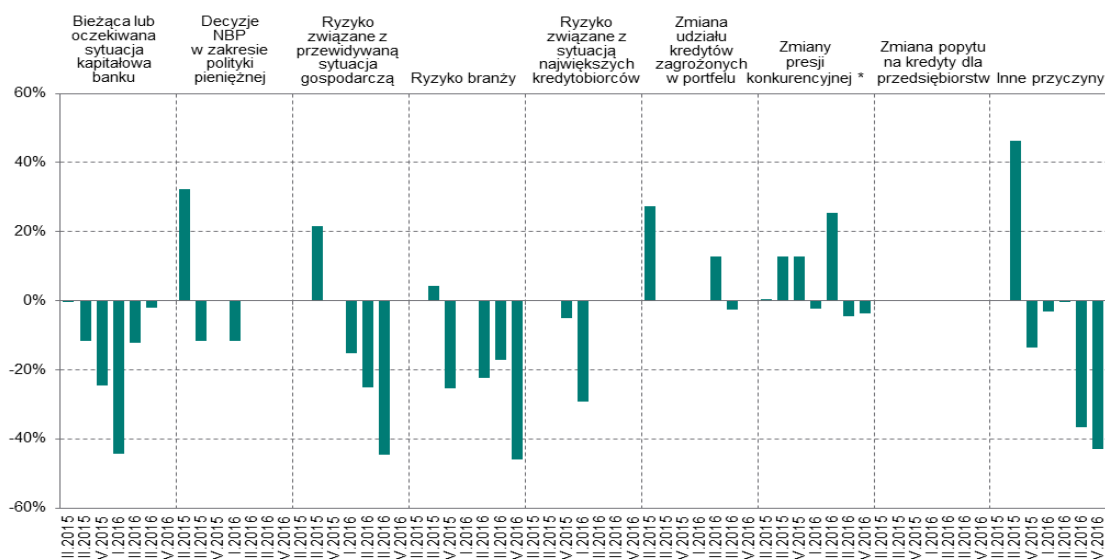
Piąty kwartał z rzędu ankietowane banki podwyższyły nieco pozaodsetkowe koszty kredytu (procent netto około -5%, zob. wykres 2). Pojedyncze banki zaostrzyły również wymagania dotyczące posiadanych zabezpieczeń, zmniejszyły maksymalną dostępną kwotę kredytu i skróciły maksymalny okres kredytowania. Pozostałe warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw nie zmieniły się istotnie.

Wykres 2. Warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Do zaostrzenia polityki kredytowej w IV kwartale 2016 r. skłonił ankietowane banki wzrost ryzyka związanego z kredytowaniem podmiotów z niektórych branż (branża węglowa, branża energii odnawialnej (farmy wiatrowe), branża paliwowa, branża nieruchomości komercyjnych) (procent netto około -46%, zob. wykres 3). W porównaniu z wcześniejszą edycją ankiety istotnie zmniejszył się wpływ przewidywanej sytuacji gospodarczej na politykę kredytową banków.

Wykres 3. Przyczyny zmian polityki kredytowej

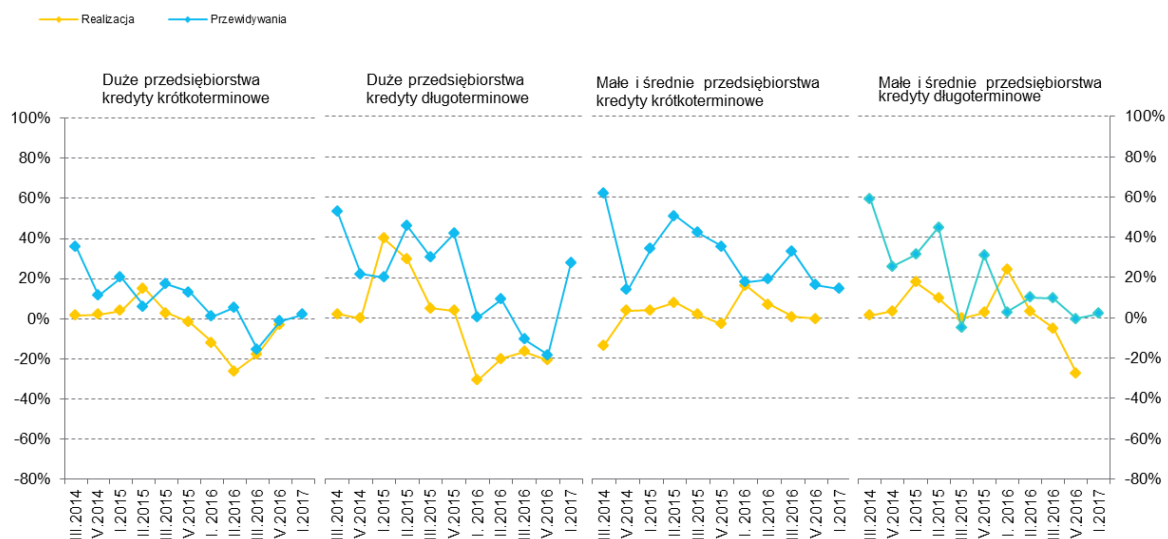
* Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, niebankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

Uwaga: Informację o przyczynach zmian polityki kredytowej podają banki, które dokonały zmian polityki kredytowej.

W IV kwartale 2016 r. banki odczuły spadek popytu na kredyty długoterminowe i brak zmian w odniesieniu do kredytów krótkoterminowych (zob. wykres 4). Przewidywania banków dotyczące kształtowania się popytu na kredyty ze strony dużych przedsiębiorstw były w większym stopniu zbieżne z faktycznie zaobserwowanym popytem niż w przypadku kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Wykres 4. Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

Czwarty kwartał z kolei banki, które odczuły spadek popytu na kredyty dla przedsiębiorstw, uzasadniały go mniejszym zapotrzebowaniem na finansowanie inwestycji (procent netto około -54%, zob. wykres 5). Do spadku popytu zgłaszanego przez przedsiębiorstwa przyczyniły się również czynniki nieuwzględnione w ankiecie, tj. wzrost niepewności na rynku, wstrzymanie/spowolnienie niektórych projektów związanych z wydatkowaniem środków unijnych (procent netto około -44%).

W I kwartale 2017 r. banki będą kontynuować zaostrzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów dla przedsiębiorstw – w większym stopniu dla małych i średnich przedsiębiorstw (zob. wykres 1).

W I kwartale 2017 r. w segmencie kredytów długoterminowych dla dużych przedsiębiorstw oraz kredytów krótkoterminowych dla małych i średnich przedsiębiorstw banki oczekują wzrostu popytu (procent netto odpowiednio około 27% oraz 14%, zob. wykres 4).

Wykres 5. Przyczyny zmian popytu na kredyt dla przedsiębiorstw

Uwaga: Informację o przyczynach zmian popytu na kredyt podają banki, które zaobserwowały zmianę popytu.

Kredyty dla gospodarstw domowych

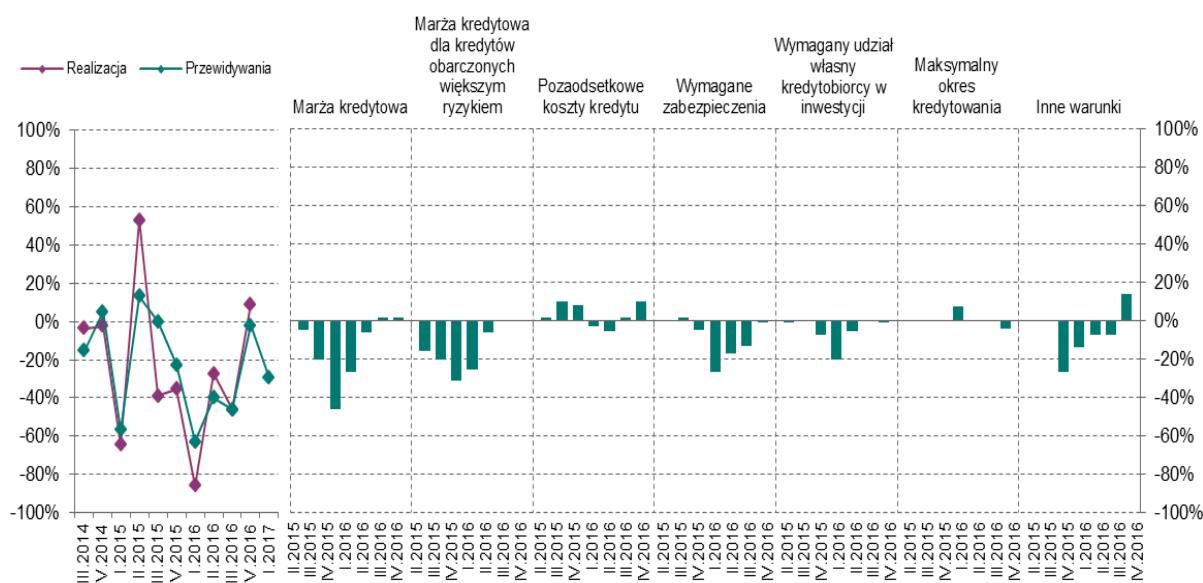
Kredyty mieszkaniowe

W IV kwartale 2016 r. pojedyncze banki złagodziły kryteria przyznawania kredytów mieszkaniowych (procent netto około 9%, zob. wykres 6).

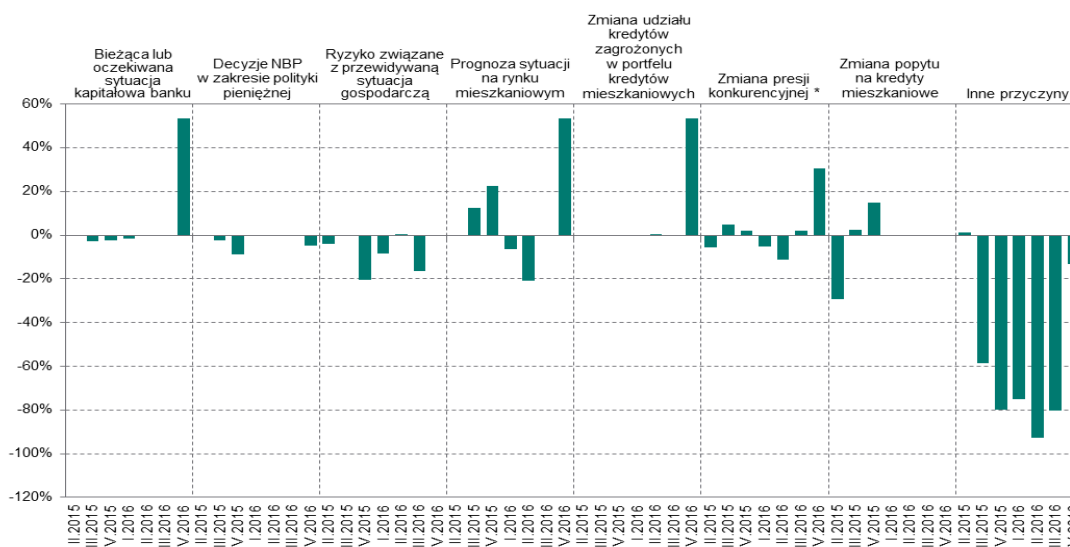
Ponadto banki obniżyły pozaodsetkowe koszty kredytu (procent netto około 10%). Pozostałe warunki przyznawania kredytów mieszkaniowych nie zmieniły się istotnie.

W opinii banków, które złagodziły politykę kredytową przyczyniła się do tego prognoza sytuacji na rynku mieszkaniowym, poprawa jakości ich portfeli kredytów mieszkaniowych oraz bieżąca i przewidywana sytuacja kapitałowa banku (procent netto powyżej 50%, zob. wykres 7). Na złagodzenie kryteriów udzielania kredytów mieszkaniowych wpłynęła również zmiana presji konkurencyjnej (głównie ze strony innych banków uniwersalnych).

Wykres 6. Kryteria i warunki udzielania kredytów mieszkaniowych

Wykres 7. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty mieszkaniowe

* Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, niebankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

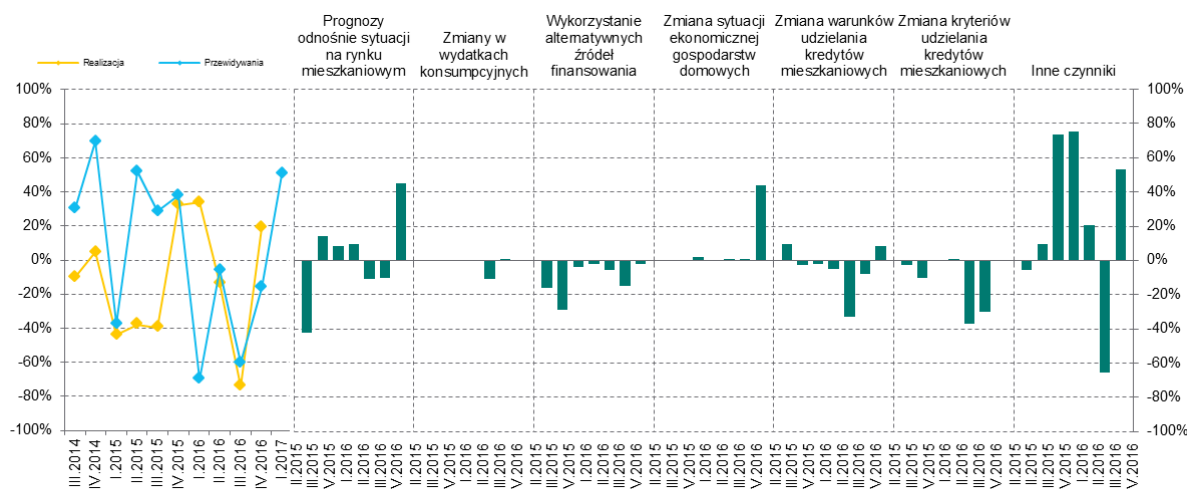
Uwaga: Informację o przyczynach zmian polityki kredytowej podają banki, które dokonały zmian polityki kredytowej.

W IV kwartale 2016 r. banki odczuły wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe (procent netto około 19%, zob. wykres 8).

Do wzrostu popytu na kredyty mieszkaniowe w opinii ankietowanych banków przyczyniły się głównie czynniki nieuwzględnione w ankiecie (procent netto około 53%). Wśród tych czynników banki wymieniły zbliżające się wejście w życie nowych zapisów Rekomendacji S¹ dotyczących podniesienia wysokości wkładu własnego kredytobiorcy. **Na wzrost popytu wpływ miały również prognozy odnośnie sytuacji na rynku mieszkaniowym oraz poprawa sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych (procent netto odpowiednio około 45% oraz 44%, zob. wykres 8).**

¹ Zgodnie z Rekomendacją S dotyczącą dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie od 1 stycznia 2017 r. – wartość LtV nie powinna przekraczać 80%, możliwe LtV na poziomie do 90%, o ile ubezpieczona, lub zabezpieczona w innej formie zostanie nadwyżka powyżej 80%.

Wykres 8. Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

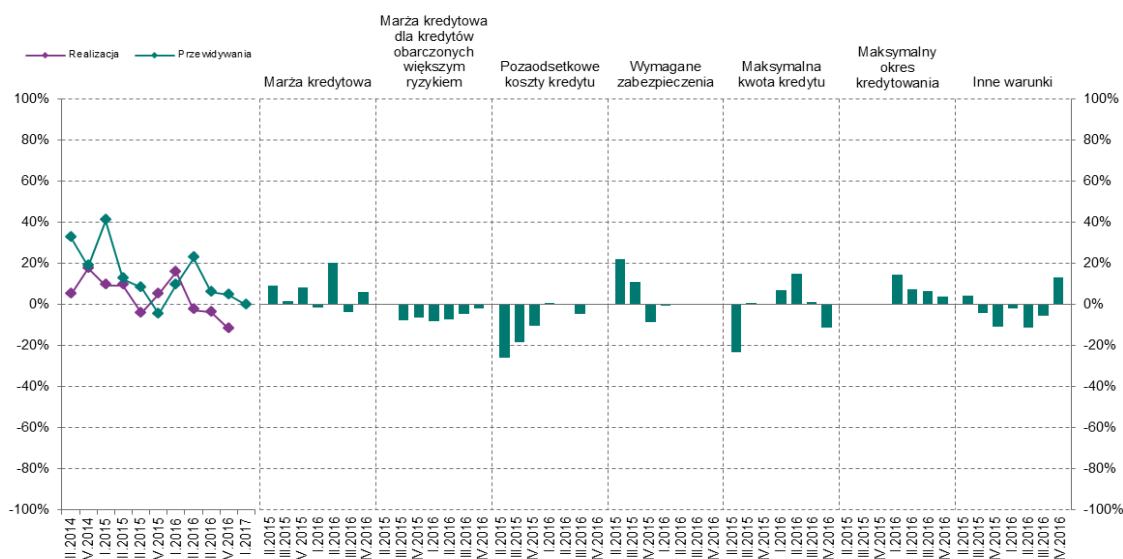
Uwaga: Informację o przyczynach zmian popytu na kredyt podają banki, które zaobserwowały zmianę popytu.

W I kwartale 2017 r. banki deklarują zaostrzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów mieszkaniowych (procent netto około -30%, zob. wykres 8) oraz oczekują istotnego wzrostu popytu (procent netto około 51%).

Kredyty konsumpcyjne

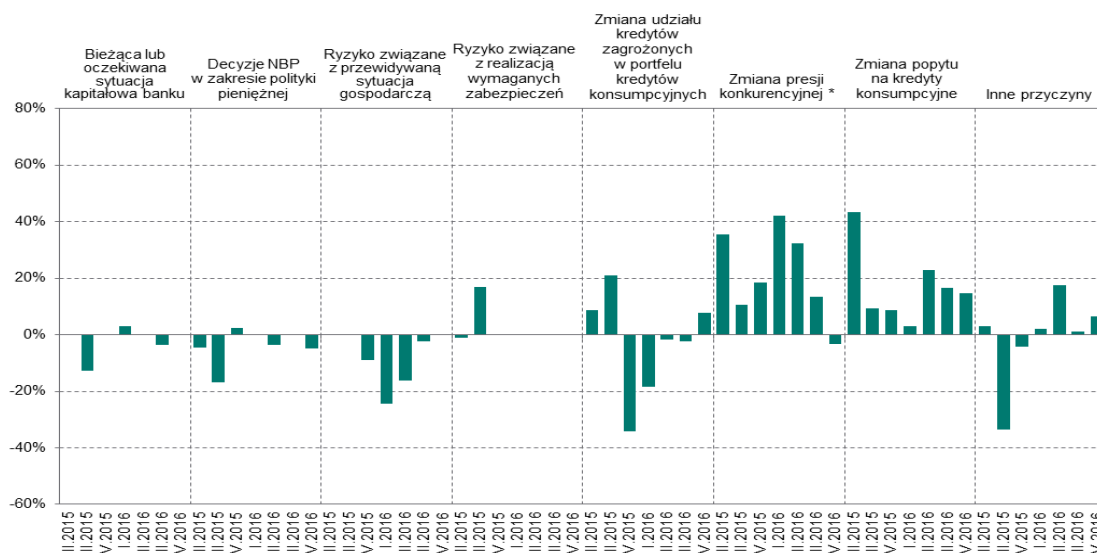
W IV kwartale 2016 r. banki w niewielkim stopniu zaostrzyły kryteria udzielania kredytów konsumpcyjnych (procent netto około -12%, zob. wykres 9).

Wykres 9. Kryteria i warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych

W IV kwartale 2016 r. ankietowane banki zmniejszyły maksymalną kwotę kredytu (procent netto około -12%, zob. wykres 9). Pozostałe warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych nie zmieniły się istotnie.

Wykres 10. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty konsumpcyjne

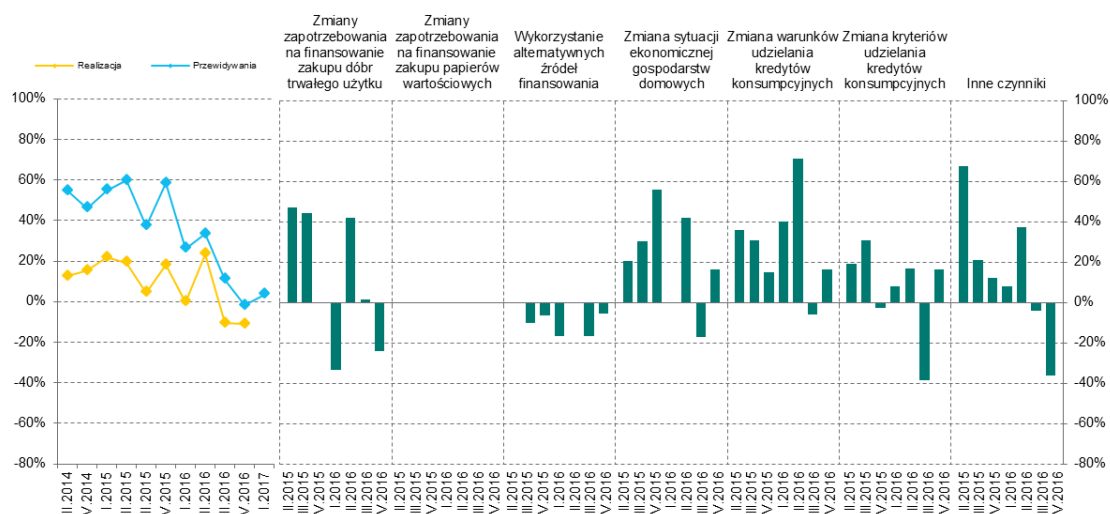

* Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków i niebankowych instytucji finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

Uwaga: Informację o przyczynach zmian polityki kredytowej podają banki, które dokonały zmian polityki kredytowej.

Według ankietowanych banków popyt na kredyty konsumpcyjne w IV kwartale 2016 r. nieznacznie spadł (procent netto około -11%, zob. wykres 11). W poprzedniej edycji ankiety banki przewidywały brak zmian popytu.

Wykres 11. Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

Banki, które zaobserwowały spadek popytu, uzasadniały go głównie zmniejszeniem zapotrzebowania na finansowanie zakupu dóbr trwałego użytku (procent netto około -24%, zob. wykres 11).

Na I kwartał 2017 r. banki przewidują brak istotnych zmian w polityce kredytowej (procent netto 0%, zob. wykres 9) **oraz brak zmian popytu** (procent netto około 3%, zob. wykres 11).

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są ważone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie. Ważenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego¹.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 27 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1. Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności uwzględniona przy liczeniu wag

Nr. pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów.

Źródło: NBP

¹ Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

Poszczególnym odpowiedziom przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w pierwszym i drugim miesiącu kwartału poprzedzającego kwartał, którego dotyczy ankieta². Jeżeli bank w którymś z pytań wybrał opcję odpowiedzi „nie dotyczy”, przypisywano mu wagę 0. W ten sposób przy liczeniu struktur dla poszczególnych pytań uwzględniono jedynie te banki, które są aktywne w danym segmencie rynku.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkiem odpowiedzi pokazujących przeciwne kierunki zmian. Wielkość ta pokazuje zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2. Sposób liczenia procentu netto

Nr. pytań	Definicja procentu netto
1, 2, 8, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP

² Na czas opracowywania wyników ankiety nie są dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w trzecim miesiącu tego kwartału ze względu na ok. trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.

---

www.nbp.pl

